

UNIwersytet
MEDYCZNY
W ŁÓDZI

OPERACJA

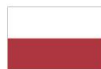
I N T E G R A C J A

Ból w klatce piersiowej.

Dr med. Włodzimierz Koniarek

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Ból w klatce piersiowej

Przygotowanie merytoryczne seminariów w formie prezentacji przypadków klinicznych w ramach projektu „Operacja - Integracja!” Zintegrowany Program Uniwersytetu Medycznego w Łodzi (POWR.03.05.00-00-Z065/17) współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju.
Działanie 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych

Tętniak rozwarstwiający aorty

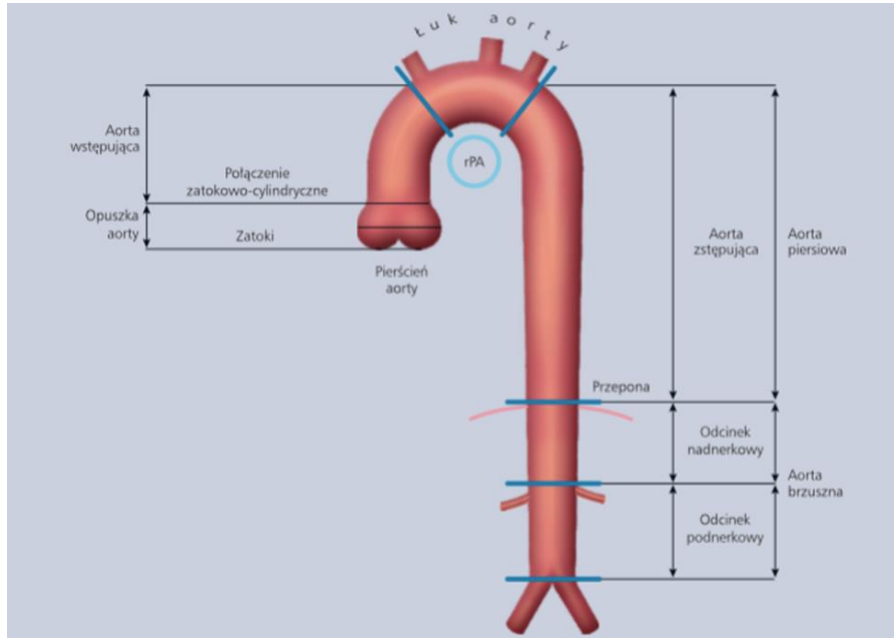
Wytyczne ESC dotyczące rozpoznawania i leczenia chorób aorty w 2014 roku

Dokument dotyczy ostrych i przewlekłych chorób aorty piersiowej
i brzusznej u osób dorosłych

Grupa Robocza Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego (ESC)
do spraw rozpoznawania i leczenia chorób aorty

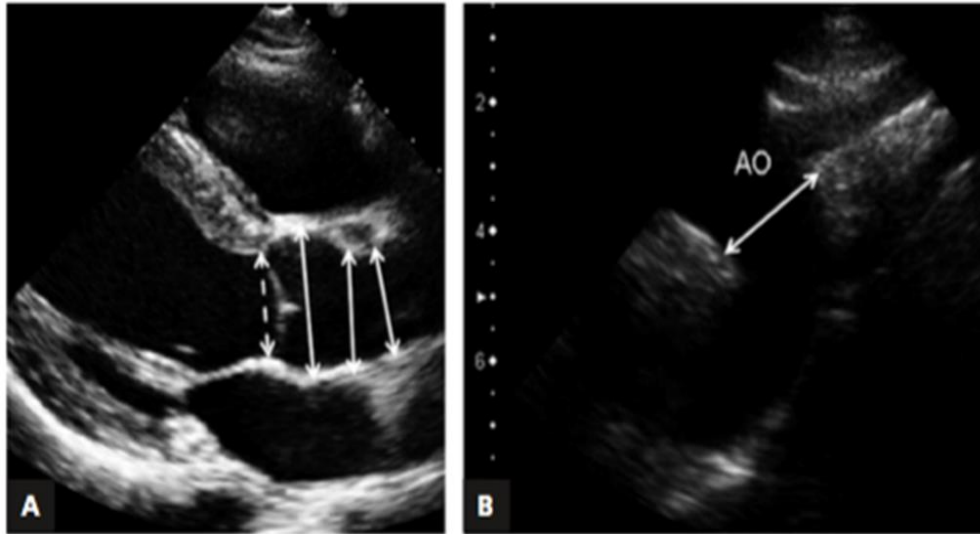

Segmenty aorty wstępującej i zstępującej

Średnica aorty zwykle nie przekracza 40 mm i stopniowo zwęża się ku obwodowi

Aorta w badaniu echokardiograficznym przezklatkowym

Wymiary aorty:

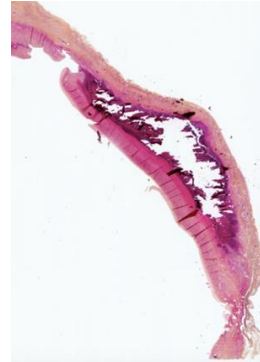
Opuszka aorty	29 – 45 mm
STJ	22 – 36 mm
Aorta wstępująca	22 – 36 mm
Łuk aorty	22 – 36 mm
Aorta zstępująca	20 – 30 mm

Ostre zespoły aortalne (AAS)

- **AAS** definiuje się jako stany nagłe dotyczące aorty o podobnej charakterystyce klinicznej.
- Występują, gdy rozdarcie lub owrzodzenie pozwala krwi na penetrację ze światła aorty do błony środkowej lub gdy pęknięcie naczyń naczyń (vasa vasorum) powoduje krwawienie w obrębie błony środkowej. Odpowiedź zapalna na krew w obrębie błony środkowej może prowadzić do poszerzenia i pęknięcia aorty.

Wśród AAS wyróżniamy:

- **Ostre rozwarstwienie aorty**
- Krwiak śródścienny
- Penetrujące owrzodzenie aorty
- Tętniak rzekomy aorty
- Pęknięcie tętniaka aorty
- Pourazowe uszkodzenie aorty
- Jatrogenne rozwarstwienie aorty

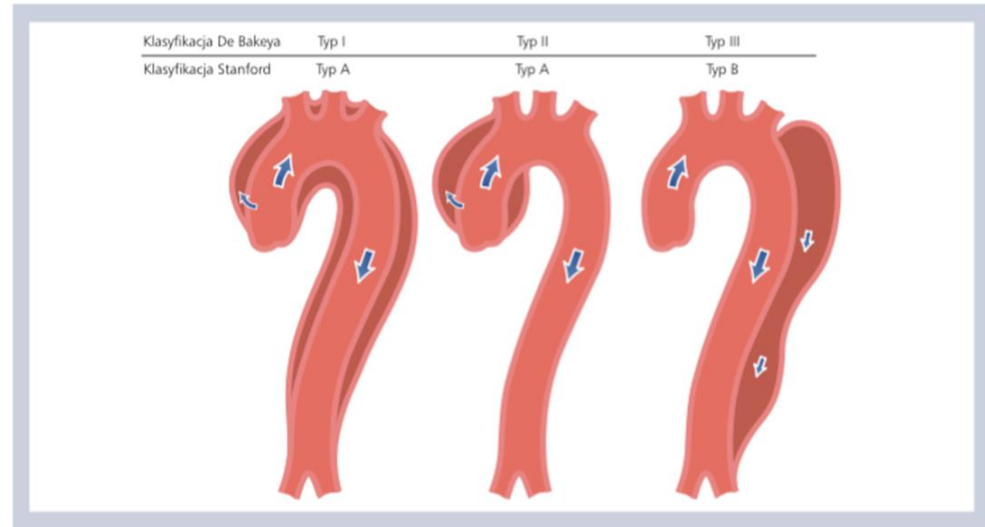
Dane kliniczne użyteczne do oceny prawdopodobieństwa ostrego zespołu aortalnego

Stany o wysokim ryzyku	Cechy bólu wskazujące na wysokie ryzyko	Nieprawidłowości w badaniu przedmiotowym wskazujące na wysokie ryzyko
<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Marfana (lub inne choroby tkanki łącznej) • Choroby aorty w wywiadzie rodzinnym • Rozpoznana choroba zastawki aortalnej • Rozpoznany tętniak aorty piersiowej • Przebyte interwencje w obrębie aorty (w tym zabiegi kardiochirurgiczne) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ból w klatce piersiowej, pleców lub w jamie brzusznej mający jedną z poniższych cech: <ul style="list-style-type: none"> — nagły początek — bardzo duże nasilenie — rozrywający lub rozdzierający 	<ul style="list-style-type: none"> • Dowody na zaburzenia perfuzji: <ul style="list-style-type: none"> — deficyt tętna — różnice w skurczowym ciśnieniu tętniczym — ogniskowe deficyty neurologiczne (w połączeniu z bólem) • Rozkurczowy szmer aortalny (nowy i towarzyszący bólom) • Hipotensja lub wstrząs

Ostre rozwarstwienie aorty

Rozwarstwienie aorty definiuje się jako rozerwanie warstwy środkowej wywołane krwawieniem śródściennym skutkujące separacją warstw ściany aorty i tworzeniem światła prawdziwego i rzekomego z połączeniem między nimi lub bez połączenia.

Rycina 4. Klasyfikacja umiejscowienia rozwarstwienia aorty. Schemat przedstawiający rozwarstwienie aorty klasy 1, podzielonej przez De Bakeya na typy I, II i III [1]. Przedstawiono także klasy A i B według klasyfikacji Stanford. Typ III dzieli się na podtypy od III A do III C (podtyp określany jest przez zajęcie aorty piersiowej lub brzusznej wg Reula i wsp. [140])

Ostre rozwarstwienie aorty

Ostre rozwarstwienie aorty (**<14 dni**) odróżnia się od podostrego (**15-90 dni**) i przewlekłego rozwarstwienia aorty (**> 90 dni**).

Zachorowalność 6/100 000 osób/rok, wyższa u mężczyzn niż u kobiet, zwiększa się z wiekiem.

Najczęstszym czynnikiem ryzyka jest **nadciśnienie tętnicze**, zazwyczaj źle kontrolowane.

Ból w klatce piersiowej – ostry, rozrywający, rozdzierający o nagłym początku – jest najczęstszym objawem.

Pacjenci z ostrym rozwarstwieniem aorty typu A cechują się dwukrotnie wyższą śmiertelnością względem osób z rozwarstwieniem typu B.

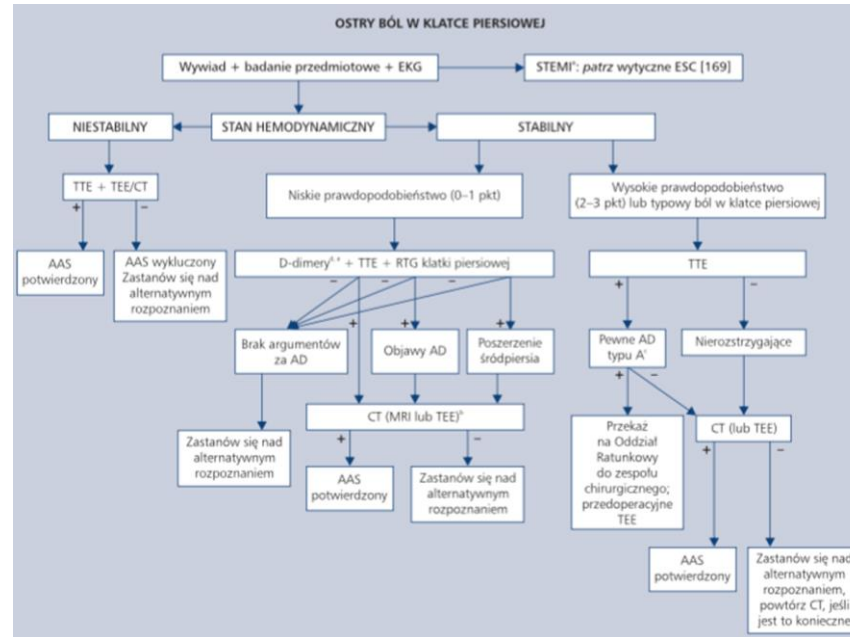
Niedomykalność aortalna jest drugą, po ostrym pęknięciu aorty, najczęstszą przyczyną zgonu u pacjentów z rozwarstwieniem aorty.

Główne objawy kliniczne i powikłania u pacjentów z ostrym rozwarstwieniem aorty

	Typ A	Typ B
Ból w klatce piersiowej	80%	70%
Ból pleców	40%	70%
Nagle wystąpienie bólu	85%	85%
Ból przemieszczający się	< 15%	20%
Niedomykalność aortalna	40–75%	N/A
Tamponada serca	< 20%	N/A
Niedokrwienie mięśnia sercowego lub zawał serca	10–15%	10%
Niewydolność serca	< 10%	< 5%
Wysięk opłucnowy	15%	20%
Omdlenie	15%	< 5%
Duże deficyty neurologiczne (śpiączka/udar mózgu)	< 10%	< 5%
Uszkodzenie rdzenia kręgowego	< 1%	NR
Niedokrwienie kręzki	< 5%	NR
Ostra niewydolność nerek	< 20%	10%
Niedokrwienie kończyny dolnej	< 10%	< 10%

NR — nie odnotowano; NA — nie dotyczy. Odsetki są zaokrąglone

Diagram do podejmowania decyzji oparty na poprzedzającym teście oceniającym prawdopodobieństwo ostrego zespołu aortalnego

Zalecenia dotyczące badań diagnostycznych w przypadku ostrego zespołu aortalnego

Zalecenia	Klasa ^a	Poziom ^b
Wywiad i ocena kliniczna		
W przypadku wszystkich pacjentów z podejrzeniem AAS przed badaniami należy ocenić prawdopodobieństwo, opierając się na stanie pacjenta, objawach i cechach klinicznych	I	B
Badania laboratoryjne		
W przypadku podejrzenia AAS interpretacji biomarkerów należy dokonać łącznie z prawdopodobieństwem klinicznym ocenionym przed badaniem	Ila	C
W przypadku niskiego prawdopodobieństwa AAS prawidłowe stężenie D-dimeru powinno się uznawać za wykluczenie rozpoznania	Ila	B
W przypadku pośredniego prawdopodobieństwa klinicznego AAS z dodatnim (przyłóżkowym) badaniem D-dimeru, należy rozważyć wykonanie dalszych badań obrazowych	Ila	B
W przypadku pacjentów z wysokim prawdopodobieństwem AD (2 lub 3 punkty), nie zaleca się badania D-dimerów	III	C
Badania obrazowe		
Zalecanym wstępnym badaniem obrazowym jest TTE	I	C
U pacjentów niestabilnych ^c z podejrzeniem AAS, zaleca się następujące badania obrazowe, stosownie do lokalnej dostępności i doświadczenia:		
• TEE	I	C
• CT	I	C
U pacjentów stabilnych z podejrzeniem AAS, zalecane są (lub powinny być rozważone) następujące badania obrazowe, stosownie do lokalnej dostępności i doświadczenia:		
• CT	I	C
• MRI	I	C
• TEE	Ila	C
W przypadku początkowo negatywnych wyników badań obrazowych przy utrzymywaniu się podejrzenia AAS, zaleca się powtarzanie badań obrazowych (CT lub MRI)	I	C
W przypadku niskiego prawdopodobieństwa AAS można rozważyć wykonanie RTG klatki piersiowej	Iib	C
W przypadkach niepowikłanego AD typu B leczonego zachowawczo, zaleca się powtarzanie obrazowania (CT lub MRI) ^d w ciągu pierwszych dni	I	C

Zalecenia dotyczące leczenia rozwarstwienia aorty

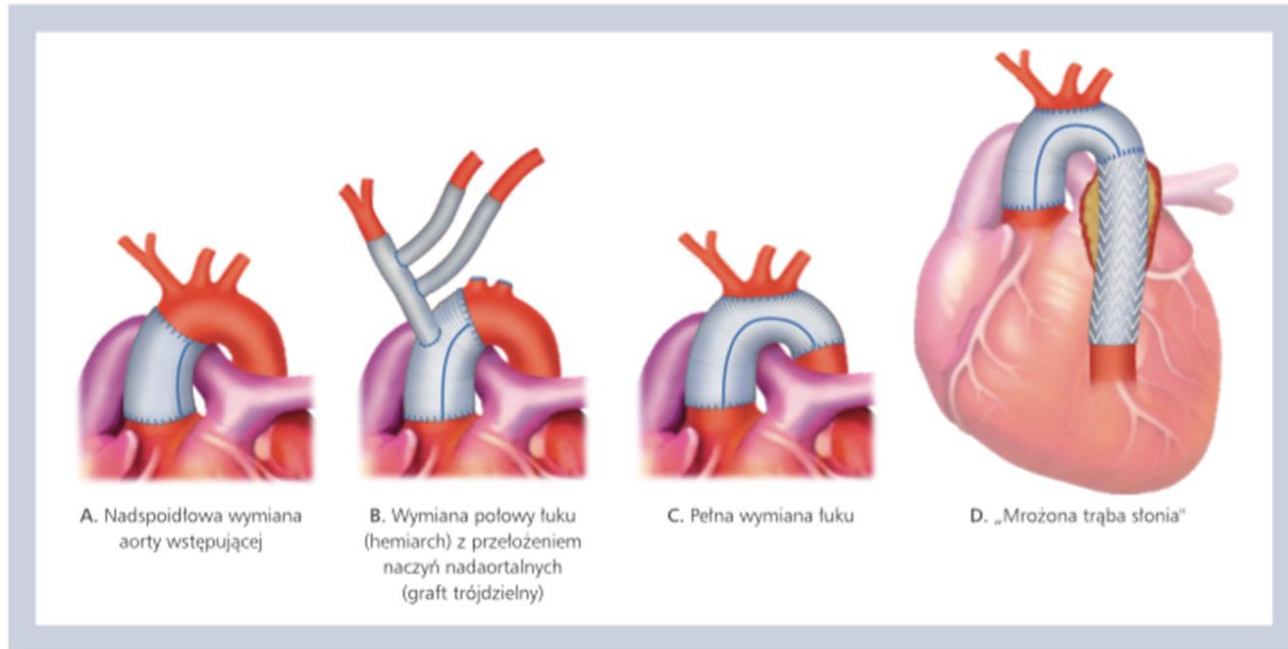
Zalecenia	Klasa ^a	Poziom ^b	Piśmien- nictwo ^c
U wszystkich pacjentów z AD zaleca się leczenie zachowawcze obejmujące terapię przeciwbólową i kontrolę ciśnienia tętniczego	I	C	
U pacjentów z AD typu A zaleca się wykonanie zabiegu operacyjnego w trybie pilnym	I	B	[1, 2]
U pacjentów z AD typu A i zaburzeniami perfuzji narządów powinno się rozważyć leczenie hybrydowe (tj. wymiana aorty wstępującej i/lub łuku aorty połączona z jakąkolwiek procedurą przeskórną w obrębie aorty lub gałęzi aorty)	Ila	B	[2, 118, 202–204, 227]
W przypadkach niepowikłanego AD typu B zawsze powinno się zalecać leczenie zachowawcze	I	C	
W przypadkach niepowikłanego AD typu B powinno się rozważyć wykonanie TEVAR	Ila	B	[218, 219]
W przypadkach powikłanego AD typu B zaleca się wykonanie TEVAR	I	C	
W przypadkach powikłanego AD typu B, można rozważyć leczenie operacyjne	Ilb	C	

AD — rozwarstwienie aorty; TEVAR — wewnątrznaczyniowy zabieg naprawczy aorty piersiowej

Leczenie rozwarstwienia aorty typu A i B

- Leczenie operacyjne jest leczeniem z wyboru w rozwarstwieniu aorty typu A. Śmiertelność wynosi 50% w czasie pierwszych 48 godzin, jeśli nie zostanie przeprowadzone leczenie operacyjne.
- Leczenie niepowikłanego rozwarstwienia aorty typu B (brak niedokrwienia lub objawów progresji choroby) jest najczęściej zachowawcze – kontrola bólu, częstotliwości rytmu serca i ciśnienia tętniczego, przy ścisłej obserwacji – powtarzane badania obrazowe (MRI, CT).
- Wewnątrznaczyniowy zabieg naprawczy (TEVAR) ma na celu stabilizację rozwarstwionej aorty i zapobieganie późnym powikłaniom przez wywołanie procesu remodelingu aorty. Zabieg stosowany w powikłanym rozwarstwieniu aorty typu B.

Metody leczenia operacyjnego tętniaków aorty piersiowej

Metody leczenia operacyjnego tętniaków aorty piersiowej

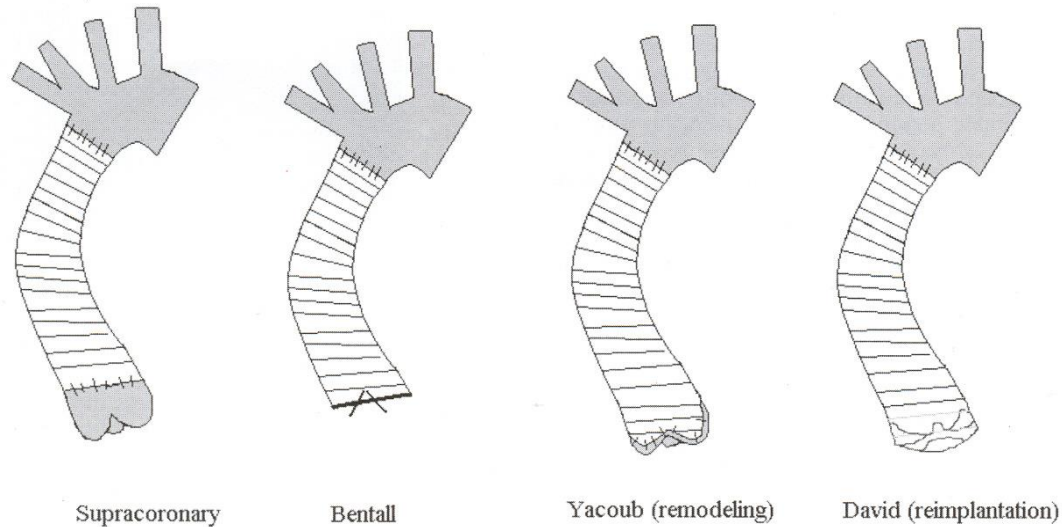

Fig. (1). Four types of surgical techniques for replacement of the aortic root.

Podjęcie zapytania o opinię

Podjęcie zapytania o opinię

Zapalenie Mięśnia Sercowego- definicja.

Choroba o różnej etiologii, w której **proces zapalny obejmuje kardiomiocyty, tkankę śródmiąższową, naczynia, niekiedy też osierdzie** i może doprowadzić do kardiomiopatii zapalnej i niewydolności serca.

Zapalenie mięśnia serca (wg WHO /ISFC):

- Zapalna choroba mięśnia sercowego rozpoznana na podstawie ustalonych kryteriów histologicznych*, immunologicznych i immunohistochemicznych**
- * ustalone histologiczne kryteria Dallas:
histologicznie potwierdzony naciek zapalny w obrębie mięśnia sercowego związany ze zwyrodnieniem i nie-niedokrwioną martwicą miocytów
- ** nieokreślone kryteria immunohistochemiczne, nieprawidłowy naciek zapalny może być zdefiniowany w następujący sposób:
≥ 14 leukocytów/mm², w tym do 4 monocytów/mm², w obecności limfocytów T CD3+
≥ 7 komórek/mm²

Zapalenie mięśnia serca- etiologia

Najczęstsza przyczyna – **wirusy**:

- **Wirus Coxsackie B**
- **Adenowirusy**
- **Parwovirus B19**
- Ludzki wirus Herpes typu 6 (HHV-6)
- Wirus Epsteina i Barr (EBV)
- Wirus zapalenia wątroby typu C (HCV)
- Wirus cytomegalii (CMV)
- Wirusy ECHO
- Wirusy grypy A i B
- Wirus różyczki
- Wirus ospy wietrznej i półpaśca

Zapalenie mięśnia serca- etiologia

- **Bakterie:**
Borrelia burgdorferi, Mycobacterium tuberculosis, pneumokoki, gronkowce, Haemophilus sp., Salmonella sp., Legionella sp.
- **Riketsje, mikoplazmy**
- **Robaki:**
włosień kręty, glista ludzka, tasiemiec bąblowcowy ludzki, glista psia
- **Grzyby:**
Aspergillus sp., Candida sp.
- **Pierwotniaki**
Toxoplasma gondii, Entamoeba histolytica, Trypanosoma cruzi)
- **Leki i substancje toksyczne**
Amfetamina, antracykliny, katecholaminy, jady węży, pająków i skorpiona,
- **W przebiegu chorób autoimmunologicznych:**
toczeń rumieniowaty układowy, RZS, celiakia
sarkoidoza – limfocytowe ZMS
zespół Churga i Strauss – eozynofilowe ZMS

Patogeneza i przebieg naturalny ZMS

- **Piorunujące ZMS** – nagły wyraźny początek, szybkie narastanie objawów niewydolności krążenia aż do wstrząsu kardiogenego włącznie. Dysfunkcja miokardium ustępuje samoistnie lub (rzadziej) prowadzi do zgonu.
- **Ostre ZMS** – o mniej wyraźnym początku, mniej dokuczliwych objawach, które u 50% chorych mijają po kilku tygodniach, ale u części chorych (12-25%) ostre ZMS prowadzi do kardiomiopatii rozstrzeniowej.
- **Podostre lub przewlekłe ZMS** - o przewlekłym przebiegu, trudnym do określenia początku choroby i nieidentyfikowalnej pierwotnej przyczynie; najczęściej prowadzi do zaawansowanej niewydolności serca.

Obraz kliniczny ZMS

Od łagodnych objawów do zagrażającego życiu wstrząsu kardiogenego!
Możliwość wystąpienia groźnych dla życia komorowych zaburzeń rytmu serca
oraz zaburzeń przewodzenia!

Obraz kliniczny ZMS

Symulujące ostry zespół wieńcowy (ACS-like)

- **Ostry ból w klatce piersiowej**
  - zwykle 1-4 tygodnie po infekcji układu oddechowego / pokarmowego
  - zwykle ostre, nawracające objawy
  - wykluczona angiograficznie choroba wieńcowa!
- **Zmiany ST/T w EKG**
  - uniesienie / obniżenie odcinka ST, ujemne zał. T
- **Zaburzenia kurczliwości ścian LK i/lub PK** odcinkowe lub uogólnione
- **Wzrost poziomów troponiny T**
  - jak w ostrym zawale serca lub utrzymujące się wiele tygodni

Rozpoznanie ZMS

Obraz kliniczny + ≥ 1 kryterium diagnostyczne

- Zmiany w zapisie EKG / Holter EKG:
Bloki A-V, BBB, zmiany ST/T, komorowe i nadkomorowe zaburzenia rytmu
- Markery uszkodzenia kardiomiocytów:
(+ troponina T/I)
- Nieprawidłowa funkcja lub struktura serca w badaniach obrazowych ECHO/angio/CMR:
(Zaburzenia kurczliwości, poszerzenie jam, pogrubienie ścian, płyn w worku osierdziowym)
- Nieprawidłowości miokardium w CMR:
(Obrzęk i/lub późne wzmocnienie kontrastowe)

Wykluczenie choroby wieńcowej i innych stanów mogących tłumaczyć objawy!

Zapalenie mięśnia sercowego- badania dodatkowe

- **Koronarografia:**

Wykluczenie choroby wieńcowej

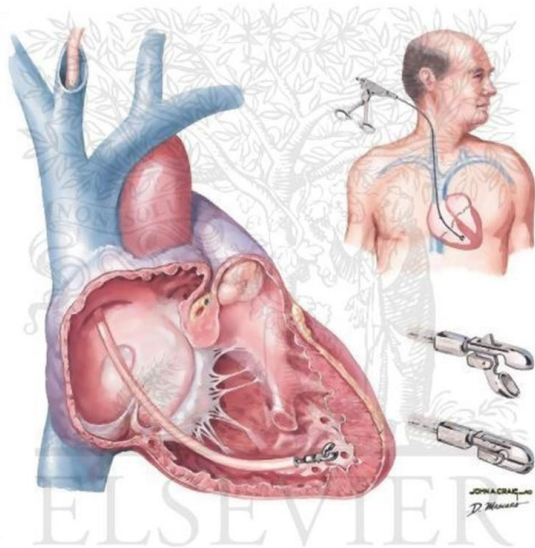
Powinna być rozważona u wszystkich chorych z podejrzeniem ZMS

- **Biopsja endomiokardialna :**

Potwierdzenie rozpoznania

Powinna być rozważona u wszystkich chorych z podejrzeniem ZMS

Zapalenie mięśnia sercowego- biopsja miokardialna

© ELSEVIER, INC. - NETTERIMAGES.COM

Bioptom wprowadzany przez prawą żyłę szyjną wewnętrzną lub udową pod kontrolą fluoroskopii
Wycinki pobierane z przegrody międzykomorowej od strony prawej komory
Rzadziej – dostęp tętniczy, wycinki z lewej komory

Zapalenie Mięśnia Sercowego – leczenie standardowe

- **Unikanie wysiłków fizycznych:**

w czasie ostrej fazy ZMS i przez ≥ 6 miesięcy

- **Pacjenci stabilni hemodynamicznie:**

leczenie niewydolności serca zgodnie ze standardami ESC – diuretyki, beta-blokery, ACE-I lub ARB, antagoniści aldosteronu

NLPZ/ASA – zwiększały śmiertelność w badaniach eksperymentalnych? – brak pewnych danych.

Zapalenie Mięśnia Sercowego – leczenie standardowe

- **Pacjenci niestabilni hemodynamicznie:**

leczenie ostrej niewydolności serca w ramach OIT/OINK z
możliwością wentylacji mechanicznej i wsparcia hemodynamicznego
(aminy presyjne, VAD, ECMO) – bridge to recovery / transplantation

- **Zaburzenia rytmu:**

standardowe leki antyarytmiczne

jeśli wskazane: stymulacja czasowa, lifevest.

odroczenie implantacji urządzeń na stałe do czasu ustąpienia ostrej
fazy.

Ostrego zapalenie osierdzia

Ostre zapalenie osierdza- etiologia

A. Choroby zakaźne:

O etiologii wirusowej (częste): enterowirusy (wirusy coxsackie, wirusy echo), wirusy herpes (EBV, CMV, HHV-6), adenowirusy, parwovirus B19 (możliwe współistnienie zakażenia wirusowego z zapaleniem mięśnia sercowego o innej etiologii)

Bakteryjne: *Mycobacterium tuberculosis* (częste, inne zakażenia bakteryjne występują rzadziej), *Coxiella burnetii*, *Borrelia burgdorferi*, rzadkie: *Pneumococcus* spp., *Meningococcus* spp., *Gonococcus* spp., *Streptococcus* spp., *Staphylococcus* spp., *Haemophilus* spp., *Chlamydia* spp., *Mycoplasma* spp., *Legionella* spp., *Leptospira* spp., *Listeria* spp., *Providencia stuartii*

O etiologii grzybiczej (bardzo rzadkie): *Histoplasma* spp. (głównie u osób bez upośledzonej odporności), *Aspergillus* spp., *Blastomyces* spp., *Candida* spp. (głównie u osób o upośledzonej odporności)

O etiologii pasożytniczej (bardzo rzadkie): *Echinococcus* spp., *Toxoplasma* spp.

Ostre zapalenie osierdzia- etiologia

B. Choroby niezakaźne:

O etiologii autoimmunologicznej (częste): układowe choroby autoimmunologiczne i autozapalne (toczeń rumieniowaty układowy, zespół Sjögrena, reumatoidalne zapalenie stawów, twardzina układowa), układowe zapalenia naczyń (np. ziarniniakowatość z eozynofilią i zapaleniem naczyń lub ziarniniakowatość alergiczna, dawniej określana jako zespół Churga-Straussa, choroba Hortona, choroba Takayasu, zespół Behçeta), sarkoidoza, rodzinna gorączka śródziemnomorska, choroby zapalne jelit, choroba Stilla

Choroby nowotworowe: pierwotne nowotwory osierdzia (rzadkie, przede wszystkim międzybłoniak osierdzia); wtórne zajęcie przez nowotwory innych narządów (częste, przede wszystkim przerzuty raka płuca i raka piersi, zajęcie przez chłoniaka)

Choroby metaboliczne: mocznica, obrzęk śluzakowaty, jadłowstręt psychiczny, inne choroby występują rzadko

Zmiany pourazowe i schorzenia jatrogenne:

O wczesnym początku (rzadkie):

- bezpośrednie uszkodzenie osierdzia (penetrujący uraz klatki piersiowej, przebiecie przelyku)
- pośrednie uszkodzenie osierdzia (niepenetrujący uraz klatki piersiowej, uszkodzenie popromienne)

O opóźnionym początku: zespoły osierdziowe (częste), w tym zespół po zawale serca, zespół po perikardiotomii, uszkodzenie pourazowe, w tym po urazie jatrogennym (np. po zabiegu przeszłokórnej interwencji wieńcowej, wszczępieniu rozrusznika serca, po zabiegu ablacji prądem o wysokiej częstotliwości)

Zmiany polekowe (rzadkie): zespół przypominający toczeń (prokainamid, hydralazyna, metyldopa, izoniazid, fenytoina); po leczeniu przeciwnowotworowym (często ze współistnieniem kardiomiopatii, może powodować rozwój choroby osierdzia): doksorubicyna, daunorubicyna, arabinozid cytozyny, 5-fluorouracyl, cyklofosfamid; po leczeniu penicyliną jako eozynofilowe zapalenie osierdzia z nadwrażliwości; amiodaron, metysergid, mesalazyna, klozapina, minoksydil, dantralen, praktolol, fenylobutazon, tiazdy, streptomycyna, tiouracyl, streptokinaza, kwas p-aminosalicylowy, sulfasalazyna, cyklosporyna, bromokryptyna, pewne szczepionki, czynnik stymulujący rozwój kolonii granulocytów i makrofagów, antagoniści czynnika martwicy guza

Inne przyczyny (częste): amyloidoza, rozwarstwiający tętniak aorty, nadciśnienie płucne, przewlekła niewydolność serca

Inne przyczyny (rzadkie): wrodzony częściowy lub całkowity brak osierdzia

Ostre zapalenie osierdzia- rozpoznanie

- Rozpoznanie: **2 z 4 kryteriów:**
- **ból w klatce piersiowej (> 85–90% pts)** - ostry, kłujący, o zmiennym natężeniu, zmniejsza się po wstaniu z pozycji siedzącej lub po pochyleniu się do przodu
- **tarcie osierdziowe ($\leq 33\%$ pts)**
- **zmiany w EKG (do 60% pts) w ostrej fazie choroby** - pojawienie się nowego $\uparrow$ ST lub $\downarrow$ PQ w wielu odprowadzeniach,
- **płyn w worku osierdziowym (do 60% pts)** - zwykle niewiele

Ostre zapalenie osierdzia- czynniki złego rokowania

- **wysoka gorączka** ($> 38^{\circ}\text{C}$), **podostry przebieg** (kilka dni, bez wyraźnej fazy ostrej), **duża ilość płynu** w worku osierdziowym ($> 20\text{ mm}$), **tamponada** oraz **brak odpowiedzi na niesteroidowe leki przeciwzapalne** (NLPZ) w ciągu 7 dni
- mniejsze: współistnienie zapalenia osierdzia z zapaleniem mięśnia sercowego (**myopericarditis**), **osłabienie układu odpornościowego**, **uraz i stosowanie doustnych leków przeciwkrzepliwych**

Ostre zapalenie osierdzia- czynniki złego rokowania

Diagnostyka i leczenie w warunkach szpitalnych!

Ostre zapalenie osierdza- leczenie

- **Ograniczenie aktywności fizycznej** – do czasu ustąpienia objawów i normalizacji CRP (u sportowców ≥ 3 miesiące);
- **Kwas acetylosalicylowy (750-1000mg co 8h) lub NLPZ (Ibuprofen 600mg co 8h)**
- **Kolchicyna (0,5mg 1-2x dz)** – zapobieganie nawrotom; w połączeniu z ASA lub NLPZ
- **Steroidy** – nie są lekiem 1-go wyboru, zalecane, gdy inne leki nieskuteczne / przeciwwskazane lub etiologia autoimmunologiczna!

Ostre zapalenie osierdzia- leczenie

Lek	Standardowe dawkowanie ^a	Czas trwania leczenia ^b	Zmniejszanie dawki ^a
ASA	750–1000 mg co 8 h	1–2 tygodnie	Zmniejszaj dawkę o 250–500 mg co 1–2 tygodnie
ibuprofen	600 mg co 8 h	1–2 tygodnie	Zmniejszaj dawkę o 200–400 mg co 1–2 tygodnie
kolchicina	0,5 mg 1×/d. (masa ciała < 70 kg) lub 0,5 mg 2×/d. (masa ciała ≥ 70 kg)	3 miesiące	Nieobowiązkowe, ewentualnie zmniejszanie o 0,5 mg co drugi dzień (masa ciała < 70 kg) lub o 0,5 mg jednorazowo (masa ciała ≥ 70 kg) w ciągu ostatnich tygodni